

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrt strani din 500,—, 1/8 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Vojna na severu zadivjala

Dogodki preteklega tedna

Merodajna izjava o nepripravljenosti zavezni-
kov ob pričetku sovražnosti

Šef angleškega vrhovnega generalnega štaba general Ironside je dal 5. aprila domačim in inozemskim časnika izjavo, katera pravi o nepripravljenosti zavezniškov ob izbruhu vojne. General je rekel: »Strah me je in trepetem, če samo pomislim na to, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi nas bila Nemčija takoj v začetku z vso svojo silo napadla, ko mi dejansko nobene armade imeli nismo. Šele v zadnjih 14 dneh smemo reči, da smo prišli okrog ovinka in da smo sedaj popolnoma pripravljeni na vse, kar more priti.«

Na Angleškem so danes sigurni popolne
zmage

V angleški javnosti je po sedmih mesecih vojnega stanja zavladala popolna sigurnost glede uspeha zavezniškov na kopnem in kar se tiče blokade ali zapore na morju. Tudi za primer, da bo Nemčija prej ali slej otvorila najhujši vojaški napad z vsem orožjem, so na to zavezniški prav dobro pripravljeni.

Angleži in Francozi so upravičeno prežeti zaupanja v zmago, ker so jih v tem potrdili prvi uspehi razširjene zapore Nemčije, ki so se že pokazali pri nevtralnih državah. Dne 7. aprila je bilo uradno objavljeno, da je pristala Španija na to, da ne bo več izvažala v Nemčijo nobenega blaga, ki je potrebno za nadaljevanje vojne. Enake obveznosti sta sprejeli tudi Madžarska in Grčija. Vsem tem državam bosta Anglija in Francija nudili popolno nadomestilo za uvoz in izvoz v Nemčijo, v kolikor bo zaradi teh obveznosti omejen. Enaka pogajanja se vodijo sedaj tudi z Združenimi državami in z Japonsko. Prav tako je avstralska vlada obvestila vse države, da jim bo dobavljala volno in drugo blago le pod pogojem, da se obvežejo, da tega blaga ne bodo izvažale v Nemčijo. Če bodo države besedo držale, bo Nemčija hudo prizadeta.

Skrajna zaostrenost na severu

Nemci so se trudili na vso moč na raznih področjih, da bi omilili učinek poostrene gospodarske zapore. Izostanek železne rude bi utegnil imeti zanje nedogledne posledice, posebno, ker promet z Rusijo ni v redu. Toda dogodki so jih prehiteli.

Angleška in francoska vojna mornarica sta položili v ponedeljek, 8. aprila, zjutraj v eni uri mine v morje na treh mestih okrog Norveške in je s tem onemogočen promet med Norveško in Nemčijo. Takoj za polaganci min so odšle številne angleške bojne ladje na že prej določena jim mesta.

Kot odgovor na ta korak so zbrali Nemci svoje čete, katere so bile pripravljene že od Novega leta ob obali Severnega morja. Te čete so 8. aprila vkrcali in je ta dan dopoldne odplulo iz nemških luk 50 vojnih in pomorskih ladij proti Velikemu Beltu (Grosser Sund).

V merodajnih berlinskih krogih so izjavili 8. aprila, da je s tem dnevom začel usoden razvoj dogodkov, ker Nemčija ni računala s tako krepkimi ukrepi zavezniškov na morju. Jasnno je tudi, je naglasil zastopnik nemškega zunanjega ministrstva tujim časnikarskim poročevalcem, da bo odgovorila Nemčija na angleško-francosko polaganje min z najostrejšimi ukrepi.

Nemčija udarila na Dansko in Norveško

Nemške grožnje od 8. aprila niso ostale samo pri besedah, ampak je Nemčija takoj z vso silo in močjo storila protiukrepe napram zavezniškemu polaganju min ob Norveški

obali. Radijska poročila od torka, 9. aprila, dopoldne so poročala:

V torek zjutraj ob treh so Nemci z vso naglico zasedali Dansko, katera jim ni nudila vojaškega odpora.

Nemčija je zahtevala od Norveške, da se podredi nemški vojaški zaščiti in dovoli zasedbo norveškega ozemlja po oddelkih nemške vojske. Norveška vlada je nemški ultimatu odklonila in odredila z vso naglico mobilizacijo svoje vojske ter obenem izjavila, da se nahaja v vojnem stanju z Nemčijo.

Nemčija je medtem po pomorski poti zasedla norveški pristanišči Bergen in Trondheim.

Norveška vlada se je z vso naglico preselila iz Osla v neko drugo mesto v notranjosti dežele.

Gospodar. pritisk zavezniškov izzval Nemčijo

Prvotna zapora

Koj ob izbruhu sovražnosti pred dobrim pol letom so privili zavezniški Nemce z zaporo na morju. Onemogočili so Nemčiji glavnega zalagatelja za vojno industrijo, in sicer Ameriko.

Nemčija se je do pred kratkim izmotavala iz zavezniške zapore na Atlantiku na ta način, da je mobilizirala dovoz najpotrebnejšega blaga za obratovanje industrije iz severnih držav ter po železnici iz Balkana.

Ker Nemci do 9. aprila niso hoteli odpreti odločitve na suhem, so jim zavezniški hoteli odvzeti z vedno bolj poostreno zaporo vsako možnost daljšega gospodarskega življenja. Kako so si zamislili zavezniški poostreitev zapore na severu in na Balkanu, nam dokazujejo naslednja dejstva:

Znatna poostreitev

1. Angleški ministrski predsednik Chamberlain je rekel v parlamentu 2. aprila:

»Vsi vojni trgovski sporazumi, ki smo jih sklenili z raznimi državami, vsebujejo odredbe, ki urejajo izvoz domačih proizvodov iz nevtralnih držav v Nemčijo. Te odredbe točno določajo omejitve izvoza kovin, olja in masti, ki so zelo važni za nemške vojne cilje. Seveda je nemogoče kupiti v tistih državah, ki so v neposredni sosesčini Nemčije, vse zaloge, ki so namenjene za izvoz, vendar pa se lahko izvede izbor proizvodov, kakor so rude, mast in olje, da bi se zmanjšala zaloge teh predmetov, ki so namenjeni za izvoz v Nemčijo. Mi smo uredili vse tako, da bomo kupili vse zaloge norveškega ribjega olja, pa naj ga bo kolikor hoče. Istočasno si morajo biti vse nevtralne države v svesti, da jim ne bomo prodajali naših kolonialnih izdelkov vse do tlej, dokler ne dajo jamstev, ki se nanašajo na omejitve njihove bodoče trgovine z Nemčijo.«

2. V gospodarski vojni proti Nemčiji skušajo zavezniški onemogočiti ji vsako možnost dovoza z Balkana in Male Azije. V Romuniji so bile sklenjene velike kupčije za dobavo pe-

troleja Angliji ter Franciji. Francija je sklenila zadnje dni z 11 vodilnimi romunskimi petrolejskimi družbami pogodbo za dobavo dveh milijonov ton bencina. To količino morajo dobaviti do 15. junija. Francija bo plačala 90 odstotkov v frankih, ostanek pa v dolarjih. Prav tako se vodijo pogajanja tudi med Anglijo in Romunijo, ki je pripravljena kupiti vso preostalo proizvodnjo romunskega petroleja, da na ta način prepreči vsak izvoz v Nemčijo. Že doslej je Romunija dobavila zavezniškom dvakrat več bencina kakor pa Nemčiji.

3. Predvsem se je posrečil Angležem nakup vse kromove rude v Turčiji, ki jo je doslej v celoti izvažala v Nemčijo in je potrebno za plavže in za izdelovanje jekla za vojne potrebe.

4. Anglija in Francija sta sklicali vse svoje poslanike z Balkana na posvetovanja v London ter Pariz. Na teh konferencah hočejo pretresti zavezniški vse možnosti, kako bi ojačili svojo zaporo tudi v jugovzhodni Evropi, ne da bi spravili s tem prizadete nevtralne države v nevzdržen in nevaren položaj.

Nemčiji je ostala samo še jadranska pot

Ker se Nemčija dobro zaveda, da jo čaka v najkrajšem času vsa trdota gospodarske vojne, si je začela najpotrebnejše surovine za svoje plavže preskrbovati po jadranski poti. Pristanišče v Trstu je zapustilo precej nemških tovornih ladij (ostale so tamkaj od izbruha vojne), ki so priplule v Dubrovnik in nakladajo bauxit ter ga vozijo v Trst, kjer rudo izkrcavajo in odpremljajo dalje preko Trbiža in Jesenic v Nemčijo. Bauxit je najvažnejša ruda za pridelovanje aluminija, za izdelovanje cementa, za čiščenje petroleja in je neobhodno potreben tudi v brusilni industriji.

Po najnovejših nemških poročilih so se pojavile angleške vojne ladje v Jadranu in je pričakovati, da bo Anglija zaprla Nemčiji tudi to edino pot do najpotrebnejših surovin za obratovanje vojne industrije.